

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

TAN-TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no:9460/03)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

3 Temmuz 2007

İşbu karar Sözleşme'nin 44§2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup şekli bazı düzeltmelere tabi tutulabilir.

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan ve (9460/03) başvuru no'lu davanın nedeni bu ülke vatandaşı olan Erdal Tan'ın (başvuran) 28 Şubat 2003 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) İnsan Hakları ve Temel özgürlükleri güvence altına alan 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurdur.

Başvuran, İzmir Barosu avukatlarından K. Bilgiç tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

I. DAVA KOŞULLARI

Başvuran 1975 doğumludur. Başvurunun yapıldığı sırada başvuran Sincan F Tipi Cezaevi'nde bulunmaktadır.

Başvuran yasadışı örgüte üye olmak suçundan on iki yıl altı ay hapis cezasına mahkum edilmiştir.

Başvuran, *Radikal* gazetesi muhabirlerine gönderilmek üzere 31 Temmuz 2002 tarihinde F Tipi Cezaevlerinin koşullarını anlattığı ve bunların insanlık onuruna aykırı olduklarını belirttiği bir mektup yazmıştır.

Aynı gün okuma komisyonu, mektubun içeriğini sakıncalı bularak mektubu Cezaevi Disiplin Kurulu'na iletmıştır.

Disiplin Kurulu 9 Ağustos 2002 tarihinde dava konusu mektubun, F Tipi Cezaevlerini kötülemeye yönelik ifadeler içerdiğine ve Ceza İnfaz Kurumları ile Tevkifevlerinin Yönetimine ve Cezaların İnfazına Dair Tüzüğün 147. maddesi uyarınca başvurana iade edilmesine karar vermiştir.

Başvuran, mektubunun alıcısına gönderilmemesinin haberleşme hakkını ihlal ettiğini ileri sürerek 16 Ağustos 2002 tarihinde sözkonusu karara itiraz etmiştir.

11 Eylül 2002 tarihinde Ankara İnfaz Hakimliği, başvuranın mektubunda yer alan ifadelerin dayanaktan yoksun ve gereksiz olduğuna kanaat getirmiş ve başvuran tarafından yapılan itirazı reddetmiştir.

Başvuran sözkonusu kararın haberleşme hakkını ihlal ettiği gerekçesiyle bu karara itiraz etmiştir.

Dosyayı inceleyen Ankara Ağır Ceza Mahkemesi başvuranın sözkonusu itirazını reddetmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS’NİN 8. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, AİHS’nin 8. maddesinde öngörüldüğü şekliyle haber alma ve haberleşme özgürlüğünün ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

Hükümet bu iddiaya itiraz etmektedir.

A. Kabuledilebilirlik Hakkında

AİHM sözkonusu şikayetin AİHS’nin 35 § 3. maddesi uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olmadığını tespit etmektedir. AİHM başvuruda başka hiçbir kabuledilemezlik gerekçesi tespit etmemektedir. Bu nedenle başvurunun kabuledilebilir ilan edilmesi uygun olacaktır.

B. Esas Hakkında

1. Bir müdahalenin varlığı hakkında

AİHM başvuranın mektubunun gönderilmemesinin, AİHS’nin 8 § 2. maddesi uyarınca haberleşme hakkına yönelik bir müdahale teşkil ettiği hususunda taraflar arasında ihtilaf bulunmadığını not etmektedir.

AİHM bu görüşü kabul etmektedir.

2. Müdahalenin meşruluğu hakkında

Benzer müdahale “kanunla öngörülmesi”, 2. madde uyarınca bir ya da birkaç meşru amaç taşıması ve ayrıca “demokratik bir toplumda gerekli” olması halleri dışında 8. maddeyi ihlal etmektedir (Bkz., özellikle, *Calogero Dian-İtalya*, 15 Kasım 1996, *Derleme Kararlar ve Hükümler*).

Bu itibarla AİHM, bir kanunun takdir yetkisini tanıması durumunda bunun kapsamının belirtilmesi gerekiyorsa da kaleme alınması sırasında mutlak bir kesinliğe ulaşılmasının mümkün olmadığını, zira metnin aşırı katı olmasının bu türden bir kesinlik kuşkusunun bir sonucu olduğunu hatırlatmaktadır (Bkz. diğerleri arasında *Calogero Diana*). Hiç kuşkusuz kanun, durum değişikliklerine uyarlanmayı bilmelidir ve AİHM çok sayıda kanunun, uygulanması ve yorumlanması uygulamaya bağlı olan belli belirsiz formüllerden kaçınılmaz olarak faydalandığını kabul etmektedir (Bkz., örneğin, *Silver ve diğerleri-Birleşik Krallık*, 25 Mart 1983 tarihli karar).

Bu durumda AİHM, mahkumların mektuplarının denetlenmesinin, 647 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ile Tevkifevlerinin Yönetimine ve Cezaların İnfazına Dair Tüzüğün 144. ve 147. maddelerine dayandığını kaydetmektedir. Oysa ki Tüzükte yer alan bu hükümlerin mahkumların mektup alıp mektup gönderme hakkını genel bir ifadeyle belirtmekle yetindiğini ve cezaevi müdürlerine disiplin kurulu karar ile “sakıncalı” olduğuna kanaat getirilen her türlü mektubun gönderilmesini reddetme, bunları sansür etme ya da yok edilmesine karar verme yetkisi tanıdığını tespit etmek gerekmektedir.

Bu nedenle mahkumların mektuplarının denetlenmesi işleminin, kapsamı ile ilgili olarak hiçbir açıklamanın yer almadığı ve “sakıncalı” ifadesi ile neyin kastedildiğinin belirtilmediği bir tüzüğe dayanılarak yapıldığı anlaşılmaktadır. AİHM ayrıca yayınlanan ve buna bağlı olarak erişilebilir olan ve alt mahkemeler tarafından uygulanan “yerleşik bir içtihat” bazı koşullarda yasal bir düzenlemeyi tamamlasa ve öngörülebilir olması amacıyla aydınlatılsa da (diğerleri arasında, *Müller ve diğerleri-İsveç*, 24 Mayıs 1988 tarihli karar) mevcut olayda sözkonusu düzenleme dikkate alındığında böyle bir durumun sözkonusu

olmadığını hatırlatmaktadır (Bkz., bununla ilgili olarak *Koç-Türkiye*, no: 39862/02, 15 Mayıs 2007, kesinleşmemiş).

AİHM sonuç olarak sözkonusu düzenlemenin, ilgili alanlarda yetkililere tanınan takdir gücünün kapsamını ve şartlarını açıklıkla belirtmediği kanaatindedir. AİHM ayrıca takdir gücünün uygulanmasının, bu eksikliği giderecek şekilde gerçekleşmediğini tespit etmektedir. Bu nedenle AİHM, dava konusu müdahalenin AİHS'nin 8. maddesinin 2. paragrafı uyarınca "kanunla öngörülmediğine" kanaat getirmektedir.

Bu karar ışığında AİHM mevcut davada 8. maddenin 2. paragrafında yer alan diğer gerekliliklerin yerine getirilip getirilmediği hususunu incelemenin gerekli olmadığı kanaatindedir.

Sonuç olarak AİHM, AİHS'nin 8. maddesinin ihlal edildiğine karar vermektedir.

II. AİHS'NİN 13. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, ulusal mahkemelerin tarafların ifadesine başvurmaksızın dosya üzerinden karar vermesi nedeniyle etkili başvuru yolunun bulunmadığını iddia etmektedir. Başvuran bu itibarla AİHS'nin 13. maddesine atıfta bulunmaktadır.

Hükümet bu iddiaya itiraz etmektedir.

AİHM, bu davadakine benzer bir şikayeti daha önce *Koç-Türkiye* ((karar), no: 39862/02, 1 Şubat 2005 tarihli karar) davasında reddettiğini belirtmektedir. Mevcut davada AİHM, Disiplin Kurulu'nun mektubunu göndermeyi reddetmesi üzerine bu karara itiraz etmek amacıyla başvuranın Ankara İnfaz Hakimliği'ne başvurabildiğini; bu nedenle başvuru yoluna sahip olduğunu ve Ağır Ceza Mahkemesi'ne başvurabildiğini tespit etmektedir.

AİHM elindeki mevcut unsurları dikkate alarak ve var olan başvuru yollarının etkisiz olduğu hususunda şüpheyi neden olabilecek ilgili kanıtların bulunmaması nedeniyle dayanaktan yoksun olması sebebiyle başvurunun bu kısmının AİHS'nin 35 §§ 3 ve 4. maddeleri uyarınca reddedilmesi gerektiğine kanaat getirmektedir.

III. AİHS’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuran miktar belirtmeksizin kendisine tazminat ödenmesini talep etmektedir.

Hükümet bu iddiaya itiraz etmektedir.

AİHM tespiti edilen ihlal ile talep edilen tazminat arasında bir nedensellik bağı tespit edememektedir. Bu nedenle başvurana bu ad altında herhangi bir tazminat ödenmesinin gerekli olmadığına kanaat getirmektedir. AİHM ayrıca ihlal tespitinin kendinin, ileri sürülen manevi zararın tazmini için başlı başına yeterli olduğuna karar vermektedir.

AİHM bununla birlikte mevcut davada, mahkumların mektuplarının sansür edilmesi hususunda cezaevi yetkililerinin takdir gücünün kapsamını ve şeklinin yeterli bir açıklıkla ifade edilmediği iç düzenlemenin belirsizliği nedeniyle bir ihlal tespit ettiğini belirtmektedir. AİHM’nin kararları, 8. madde ile güvence altına alındığı şekliyle başvuranın hakkının ihlal edilmesinin, mektupların denetlenmesi ile ilgili olarak Türk mevzuatından ileri gelen bir sorundan kaynaklandığı anlamına gelmektedir. Ayrıca mevcut davada tespit edilen ihlale benzer bir ihlal AİHM tarafından daha önce tespit edilmiştir (Bkz. *Koç-Türkiye* kararı). Sonuç olarak AİHM, iç hukukun AİHS’nin 8. maddesi hükümleri ile uyumlu hale getirilmesinin tespit edilen ihlali sonlandırmanın uygun bir yolu olacağı kanaatindedir.

B. Masraf ve Harcamalar

Başvuran ayrıca mahkeme masraf ve harcamalarının ve avukat masraflarının karşılanmasını talep etmektedir. Bununla birlikte herhangi bir miktar telaffuz etmemektedir.

Hükümet bu iddialara itiraz etmektedir.

AİHM’nin içtihadı uyarınca ancak gerçekten yapılan masraf ve harcamalar geri ödenebilmektedir. Mevcut davada AİHM, başvuranın ne miktar belirttiğini ne de avukatı tarafından yapılan çalışmalara ilişkin bir fatura sunduğunu tespit etmektedir. Bununla birlikte AİHM başvuranın, başvurusunun yapılması amacıyla bir takım masraf ve harcamalar yapmış

olabileceğini kabul etmekte ve bu nedenle başvurana 1.000 Euro ödenmesinin uygun olacağına kanaat getirmektedir. AİHM, Mahkeme önünde yapılan masraf ve harcamalar için bu miktarın ödenmesine karar vermiştir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE;

1. Başvurunun AİHS'nin 8. maddesine ilişkin olarak dile getirilen şikayetle ilgili olan kısmının *kabuledilebilir* geri kalan kısmının *kabuledilemez olduğuna*;
2. AİHS'nin 8. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. İhlal kararının tespitinin başvuranın maruz kaldığı manevi zararın tazmini için başlı başına *yeterli olduğuna*;
4. a) AİHS'nin 44 § 2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere ve her türlü vergiden muaf tutularak Savunmacı Hükümet tarafından başvurana masraf ve harcamalar için 1.000 Euro *ödenmesine*;
- b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Hükümet'in, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;
5. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddedilmesine*;

Karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM İçtüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3 maddesi gereğince 3 Temmuz 2007 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.